

WOJEWODA
ZACHODNIOPOMORSKI

Szczecin, 11.10.2024 r.

Znak: WZPS-3.431.1.11.2023.IS

**Pani
Marta Tokarski
Dyrektor
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Policach**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 22 pkt 8 i art. 127 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1283) oraz rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., Nr 61, poz. 2285) zespół inspektorów Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie przeprowadził w dniach 4 – 7 lipca 2023 r. kontrolę kompleksową w Ośrodku Pomocy Społecznej w Policach.

Kontrolą objęto zagadnienia dotyczące sposobu realizacji zadań określonych w ustawie o pomocy społecznej, w okresie od 1 stycznia 2022 r. do dnia zakończenia kontroli.

W związku z kontrolą, której wyniki zawarte zostały w protokole kontroli z dnia 19 sierpnia 2024 r., który został podpisany przez Panią bez zastrzeżeń 26 sierpnia 2024 r., przedstawiam Pani wystąpienie pokontrolne.

Działalność kontrolowanej jednostki oceniono pozytywnie z uchybieniami¹.

Od 20 marca 2017 r. do dnia zakończenia stanowisko Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach zajmowała Pani Marta Tokarski.

Ustalono, że Dyrektor oraz pracownicy socjalni posiadali kwalifikacje określone odpowiednio w art. 122 ust. 1 oraz w art. 116 ust. 1 i art. 156 ustawy o pomocy społecznej, a stan zatrudnienia pracowników socjalnych Ośrodka był zgodny z art. 110 ust. 11 i 12 ustawy o pomocy społecznej.

Pracownicy socjalni korzystali ze swojego uprawnienia do superwizji określonego w art. 121a oraz prawa do szkoleń podnoszących poziom bezpieczeństwa osobistego podczas wykonywania czynności zawodowych, zgodnie z art. 121 ust. 2c ustawy o pomocy społecznej. Realizowali, również zadanie określone w art. 119 ust. 2 pkt 6, w zakresie podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych, poprzez udział w szkoleniach.

Jak wskazano w treści protokołu na str. 6, zgodnie z art. 16b ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, Gmina Police opracowała strategię rozwiązywania problemów społecznych. Dokument strategiczny posiadał wszystkie elementy określone w art. 16b ust. 2.

¹ Przyjęto 4-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna

Zgodnie z 16 a ust. 1 ustawy o pomocy społecznej Gmina Police przygotowała „Ocenę Zasobów Pomocy Społecznej” odpowiednio - za 2021 r. w 2022 r., a za 2022 r. w 2023 r., które posiadały wnioski i rekomendacje, stanowiące podstawę do planowania budżetu na rok następny. Dokumenty zostały przedłożone Radzie Miasta w Policach oraz sejmikowi województwa w ustawowych terminach.

Ustalono, że Ośrodek przedkładał Radzie Miasta w Policach coroczne sprawozdanie ze swojej działalności, określone w art. 112 ust. 12 u.p.s., wraz z potrzebami w zakresie pomocy społecznej.

Zgodnie z obowiązującym podczas kontroli brzmieniem art. 17 ust. 1 pkt 17 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należało sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Ustalono, że sprawozdania resortowe przekazano Wojewodzie Zachodniopomorskiemu z zachowaniem terminów wskazywanych w CAS.

Udzielanie schronienia, zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej, należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Jak wskazano w treści protokołu na str. 8 – 9 Gmina Police zapewniała schronienie na podstawie umów z podmiotami realizującymi zadanie z pomocy społecznej. Schronienie tymczasowe zapewniało w formie pobytu w schronisku dla osób bezdomnych, schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi oraz w ogrzewalni. Jednak nie zapewniało pomocy w formie schronienia tymczasowego w noclegowni. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że zgodnie z art. 48a ust. 1 i ust. 4 ustawy, udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych albo schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi oraz w ogrzewalni. Biorąc pod uwagę zamknięty katalog form, poprzez które gmina udziela schronienia oraz ich wzajemne uzupełnianie się, każda gmina powinna realizować ww. zadanie własne poprzez zapewnienie miejsc w każdej ze wskazanych form. Podczas czynności kontrolnych ustalono, że Gmina Police nie zapewnia miejsc w noclegowni. Zastępca Dyrektora Ośrodka złożyła wyjaśnienie w ww. zakresie, jednak z uwagi na wynikający wprost z ustawy obowiązek udzielenia schronienia, m.in. w formie noclegowni, nie zostało ono przyjęte. Powyższe wskazano w treści protokołu na str. 9.

Zgodnie z art. 48a ust. 11b i ust. 11c u.p.s. gmina obowiązana jest dokonywać zgłoszeń do rejestru prowadzonego przez wojewodę. Zgłoszeniu podlegają również wszelkie zmiany danych objętych rejestrem w terminie 14 dni od dnia ich powstania. Jednakże, jak wskazano w treści protokołu na str. 8, w jednym przypadku aktualizacji danych dokonano po upływie ustawowego terminu. W związku z tym, że Dyrektor Ośrodka złożyła wyjaśnienia, które przyjęto, a uchybienie nie miało wpływu na udzielaną pomoc, poinstruowano Dyrektora Ośrodka o konieczności wzmożonego nadzoru nad terminowym zgłaszaniem wszelkich zmian danych objętych rejestrem. W związku z powyższym odstępuję od wydania zalecania w tym zakresie.

Gmina zabezpieczała potrzeby mieszkańców w zakresie wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi w formie specjalistycznych usług opiekuńczych, poradnictwa specjalistycznego oraz wsparcia psychologa. Dodatkowo, w kontrolowanym okresie Ośrodek współpracował w tym zakresie ze Stowarzyszeniem na Rzecz Harmonii Społecznej w Policach. Powyższe opisano w treści protokołu na str. 9.

W okresie poddanym kontroli Gmina Police zabezpieczała potrzeby swoich mieszkańców w zakresie prowadzenia poradnictwa specjalistycznego, tj. socjalnego, psychologicznego, prawnego i terapeutycznego, a sposób realizacji zadania własnego Gminy wskazano w treści protokołu na str. 10.

Zgodnie z art. 17 ust.1 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych. W kontrolowanym okresie Gmina Police zleciła realizację zadania prowadzenia mieszkań wówczas - chronionych wspieranych, Polskiemu Stowarzyszeniu na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Policach. Ośrodek dysponuje również mieszkaniami treningowymi dla osób bezdomnych. Sposób realizacji zadania własnego Gminy wskazano w treści protokołu na str. 11-13.

W okresie objętym kontrolą OPS w Policach realizował 6 projektów socjalnych. Tematy projektów, ich ramy czasowe, grupy odbiorców oraz ich cele zostały przedstawione w treści protokołu na str. 13 – 15.

Zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt. 5 u.p.s. do jednego z zadań własnych gminy należy współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechnianie informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. W okresie poddanym kontroli Ośrodek współpracował z Powiatowym Urzędem Pracy w Policach. Powyższe wskazano w treści protokołu na str. 15

W kontrolowanym okresie Ośrodek współpracował ze Stowarzyszeniem „SOS dla Rodziny” w ramach Centrum Integracji Społecznej i na podstawie zawartego porozumienia wydawał skierowania do uczestnictwa w CIS. Powyższe wskazano w treści protokołu na str. 16.

Ośrodek realizował postanowienia sądów, na podstawie których wypłacano wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki. Świadczenia wypłacane były w kwocie ustalonej w postanowieniach, a dokumentacja zawierała wnioski opiekunów o wypłatę świadczenia. Powyższe wskazano w treści protokołu na str. 17.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach w okresie podlegającym kontroli realizował zadania z zakresu pomocy społecznej poprzez przyznawanie i wypłacanie świadczeń przewidzianych w ustawie o pomocy społecznej oraz świadczenie pracy socjalnej.

W toku czynności kontrolnych stwierdzono następujące uchybienia i nieprawidłowości:

W decyzjach administracyjnych, wskazanych w treści protokołu (str. 19 – 20, str. 25 – 26 oraz str. 28, i str. 31 – 35), dotyczących kontrolowanych świadczeń, jako organ wydający decyzje wskazano Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach. Natomiast, organem właściwym do ich wydania był Burmistrz Polic. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści protokołu na str. 19. Uchybienie nie miało jednak wpływu na pomoc udzielaną klientom pomocy społecznej, pouczono więc Dyrektora Ośrodka o konieczności wskazywania Burmistrza Polic jako organu wydającego decyzje administracyjne. Dodatkowo Zastępca Dyrektora Ośrodka przedłożyła nowe wzory decyzji i oświadczeń, które spowodowały wyeliminowanie ww. uchybień w zakresie decyzji. Do wglądu przedłożone zostały również decyzje administracyjne, wydane podczas kontroli, w oparciu o nowe wzory. W związku z powyższym odstępuję od wydania zalecenia w tym zakresie.

W sprawach zakończonych decyzjami, wskazanymi w treści protokołu na str. 18, znak: R.4100.30.118.2022 z dnia 13 stycznia 2022 r. oraz R.4100.53.47.2022 z dnia 14 stycznia

2022 r. (w pkt 5 i 7), przyznającymi zasiłek stały, brakowało zwrotnych potwierdzeń odbioru. W obu przypadkach decyzję wysłano za pośrednictwem poczty tradycyjnej ze zwrotnym potwierdzeniem a fakt ten odzwierciedlono w pocztowej książce nadawczej odbioru. Uzyskano informację, że częstym przypadkiem jest zaginięcie ZPO i z uwagi na to Ośrodek często występuje do Poczty Polskiej o wydanie duplikatu ww. dokumentu. Wyjaśnienie przyjęto i nie wniesiono uwag w tym zakresie. W związku z powyższym odstępuję od wydania zalecenia w tym zakresie.

Wskazany w treści protokołu na str. 25 – 26 decyzjom znak: R.4105.225.52.2022 z dnia 01.02.2022 r., R.4105.173.44.2022 z dnia 21.01.2022 r. oraz R.4105.409.88.2022 z dnia 09.03.2022 r., przyznającym świadczenia pieniężne na zakup posiłku lub żywności z programu „Posiłek w szkole i w domu”, nie nadano rygoru natychmiastowej wykonalności na podstawie art. 108 ust. 1 k.p.a. i nie zastosowano art. 130 ust. 4 k.p.a. Dodatkowo od stron postępowań administracyjnych nie odebrano oświadczeń o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję, określonego w art. 127a k.p.a., pomimo zawartego w decyzjach pouczenia w tym zakresie. W związku z powyższym należało uznać, że ww. przypadkach pierwsze wypłaty świadczeń pieniężnych były realizowane przed uprawomocnieniem się decyzji administracyjnych. Poinstruowano Dyrektora Ośrodka o konieczności odbierania od stron ww. oświadczenia lub w przypadkach tego wymagających stosować przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, które pozwalają realizować decyzję w trybie natychmiastowym, co pozwoli na wyeliminowanie wypłaty świadczeń przed uprawomocnieniem się decyzji administracyjnych, od których służy odwołanie. Podczas kontroli Zastępcy Dyrektora Ośrodka przedłożyła wzór oświadczeń wskazanych w art. 127a k.p.a., które stosowane są od 6 lipca 2023 r. W związku z tym, że uchybienie zostało wyeliminowane, odstępuję od zalecenia w tym zakresie.

Decyzje wskazane w treści protokołu na str. 28 w pkt 1 – 8, przyznające usługi opiekuńcze, w treści postanowienia wskazywały liczbę dni oraz ilość godzin usług przysługujących dziennie, np. „(...) 5 dni w tygodniu od poniedziałku do piątku po 2 godziny dziennie.”. Poinstruowano Dyrektora Ośrodka, że w kalendarzu polskim, występują święta religijne i narodowe, przypadające w dniach od poniedziałku do piątku, w związku z tym, że zachodzi konieczność wyeliminowania sytuacji, w których prawomocne decyzje nie będą realizowane, należy uszczegółowić zapisy postanowień decyzji przez ich uzupełnianie o zapis w brzmieniu „w dni robocze”. W związku z powyższym odstępuję od zalecenia w tym zakresie.

W treści protokołu na str. 29 wskazano, że w decyzjach, przyznających usługi opiekuńcze nie określono miejsca świadczenia usług opiekuńczych, co było sprzeczne z art. 50 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym ośrodek pomocy społecznej przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, okres i miejsce świadczenia. Ponadto w sprawie zakończonej decyzją administracyjną znak: R.4113.101.580.2022 z dnia 11.03.2022 r., przyznającą usługi opiekuńcze, podanie o pomoc przyjęto podczas rozmowy telefonicznej, a pracownik socjalny przeprowadzający ww. rozmowę sporządził i podpisał protokół z przyjęcia podania o przyznanie świadczeń z pomocy społecznej. Na ww. protokole brakowało podpisu osoby składającej podanie o pomoc, co było sprzeczne z art. 63 § 1 i § 3 k.p.a. oraz z art. 102 ustawy o pomocy społecznej. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści protokołu na str. 29. Uchybienie nie miało wpływu na pomoc udzieloną stronie i poinstruowano Dyrektora Ośrodka o konieczności przyjmowania wniosków zgodnie z obowiązującymi przepisami. W związku z powyższym odstępuję od wydania zalecenia w tym zakresie.

W decyzjach wskazanych w treści protokołu na str. 31 w pkt. 1 – 5, przyznających specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi nie określono miejsca świadczenia ww. usług, co było sprzeczne z art. 50 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej. Należy w tym miejscu wskazać, że w świetle aktualnego orzecznictwa, (...) podstawę materialnoprawną decyzji stanowi art. 50 ustawy, (...). W świetle ust. 5 ww. przepisu ustalenie zakresu, okresu i miejsca świadczenia usług opiekuńczych należy do ośrodka pomocy społecznej i następuje w ramach, tzw. uznania administracyjnego. Uznanie oznacza przyznanie organowi administracji pewnego stopnia swobody przy podejmowaniu decyzji i oceny jaki zakres, okres i miejsce świadczenia tych usług będzie najbardziej właściwe. Jednocześnie nadmieniam, że zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 u.p.s., organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi należy do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, a środki na realizację zadania zapewnia budżet państwa. W związku z powyższym, nawiązując do tego, że zgodnie z art. 22 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej ustalanie sposobu wykonywania zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego należy do wojewody, zasadnym jest wskazanie konieczności ustalania w decyzji miejsca świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami polegającymi na realizowaniu decyzji administracyjnych przed ich uprawomocnieniem oraz błędnym określeniem organu wydającego decyzje administracyjne, wskazanymi w treści niniejszego wystąpienia na str. 3 i 4, Zastępca Dyrektora Ośrodka przedłożyła nowe wzory decyzji i oświadczeń, które spowodowały wyeliminowanie ww. uchybień w zakresie decyzji. Do wglądu przedłożono również decyzje administracyjne, wydane podczas kontroli, w oparciu o nowe wzory. W związku z powyższym należało uznać, że uchybienia zostały wyeliminowane podczas kontroli.

W odniesieniu do wskazanych w treści protokołu uchybień i nieprawidłowości wyeliminowanych lub niemających wpływu na przyznanie świadczenia udzielono instruktażu podczas kontroli, osobie kierującej Ośrodkiem w dniu kontroli, w związku z czym nie sformułowano zaleceń. Stwierdzone nieprawidłowości wynikały z braku należytego nadzoru Dyrektora nad dokumentacją przed wydaniem decyzji.

Za stwierdzone uchybienia i nieprawidłowości odpowiedzialny jest Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach.

Ustalono, w dniach 6 - 7 oraz 10 - 12 kwietnia 2017 r. w Ośrodku Pomocy Społecznej w Policach przeprowadzono kontrolę kompleksową, w wyniku której działalność kontrolowanej jednostki oceniono pozytywnie. Wobec powyższego odstąpiono od wydania zaleceń pokontrolnych.

W związku z powyższym na podstawie art. 128 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej

zalecam:

jako zalecenia zwykłe:

w obszarze pomoc dla klienta

1. zapewnienie możliwości udzielania pomocy w formie tymczasowego schronienia w noclegowni, z wykorzystaniem dostępnych procedur określonych przepisami ustawowymi, zgodnie z art. 16 i art. 25 ustawy o pomocy społecznej,

w obszarze decyzji

1. ustalanie w decyzji miejsca świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, określonych w art. 18 ust 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z art. 50 ust. 5 i w związku z art. 22 pkt 1 ww. ustawy.

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej jednostka kontrolowana, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, może zgłosić do nich pisemne zastrzeżenia.

Proszę o przekazanie informacji o sposobie realizacji powyższych zaleceń w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia.

.....

Odpowiedni podpis na oryginale

Do wiadomości:
Pan Krystian Kowalewski
Burmistrz Polic